

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Moerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 18

Tallinn, 7. mail 1935

Nr. 18

SISU:

	Lhk.
POLLUMAJANDUS.	
Taliviljaoraste seisukord	326
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS.	
Põlevkivitööstuse areng	328
Lühiuudised	331
RAHANDUS.	
Riigi tulude laekumine aprillis	332
LAEVANDUS.	
Laevade prahiturg	333
Prahid Eesti rannaveos	334
HINNAD.	
Valuutahinnad	334
POLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik väljavedu	335
Võiturg	335
Peekoniturg	335
Tapaloomade- ja lihaturg	336
Kanamunaturg	337
Teraviljaturg	337
Kartuliturg	338
Aedviljaturg	338
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Austria välisvõlakoomis	338
Tõhtaolu Saksas	340
INFORMATSIOONI OSA.	
Eesti Panga nädalaruanne	340
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED.	
Läti linamonopol 15 aasta kestel	341
Suhkrutööstuse toetamise küsimus Inglise	343
Eesti-Sveitsi kaubavahetus 1935. a. I veerandil	344
Kalahinnad Stockholmis	344

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
State of Young Winter-Crops	326
INDUSTRY AND TRADE.	
Development of Oil-Shale Industry	328
Sundry Information	331
FINANCES.	
State Revenue in April	332
SHIPPING.	
Freight Market	333
Coasting Freight Rates in Estonia	334
PRICES.	
Exchange Rates	334
AGRICULTURAL MARKETS.	
Exports of Agricultural Products	335
Butter Market	335
Bacon Market	335
Cattle and Meat Market	336
Egg Market	337
Grain Market	337
Potato Market	338
Vegetable Market	338
FOREIGN COUNTRIES.	
Austria's Foreign Indebtedness	338
Unemployment in Germany	340
INFORMATION PART.	
Eesti Panga (Bank of Estonia) — Weekly Return	340
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
15 Years of Flax Monopoly in Latvia	341
The Sugar Subsidy Question in England	343
Esto-Swiss Trade for 1 Quarter of 1935	344
Fish Prices in Stockholm	344

PÖLLUMAJANDUS

TALIVILJAORASTE SEISUKORD. — STATE OF YOUNG WINTER-CROPS.

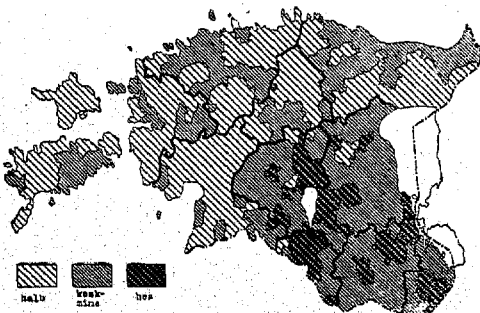
Taliviljasaagid viimaseil aastail arenesid meil tõusvas suunas. Näiteks rukist saadi ha-lt 1931. a. 10.3, 1932. a. 12.3, 1933. a. 14.7 ja 1934. a. 15.6 kv. Möödunud aasta sügisene rukkioraste kasv ei näidanud aga enam sama head ja ühtlast seisukorda, kui oli kahel eelmisel aastal, mil kasvuolud kujunesid nii soodsalt, et oraste seisukord kasvades järjest paranes. Viimase aasta kasvuolud on kujunenud ebasoodsamaks ja selle tagajärjel oraste seisukord on järjest halvenenud. Kui oraste seisukord oli 15. oktoobri peale 3.5 palli, siis detsembris, mil teostati erakorraline hinnang langes see üleriigi keskmiselt võttes 3.3 pallile. Seejuures üksikutes maosades oraste kasv arenes hoopis erinevalt. Järva-, Harju-, Lääne-, Saare- ja Pärnumaal oraste seisukord kogu aeg halvenes, seevastu Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaal aga paranes, kuna Viru- ja Viljandimaal seisukord jäi ligikaudu muutusetu. Seepärast võis kuulda oraste seisukorra kohta kaheksa arvamisi, ühelt poolt kinnitati, et orased on ilusad, kuna teisalt teatati seisukorra halvenemisest. Kujukalt peegelduvad need seisukohad näiteks Valga- ja Läänemaa andmetes, kus oraste seisukord hinnangu järgi 15. sept., 15. okt. ja 15. det. kujunes järgmiselt: Valgamaa 3.3, 3.9 ja 4.0 palli ning Läänemaa 3.6, 3.4 ja 2.5 palli. Esimeses seisukord kogu aeg paranes, kuna teises seevastu halvenes. Esimeses oli seisukord hea, kuna teises kujunes juba tunduvalt alla keskmise

ja nõnda kujunes lahkuminevalt seisukord teisteski maades, mille kohta toodud üksikasjalisemad andmed rukkioraste seisukorra tabelil.

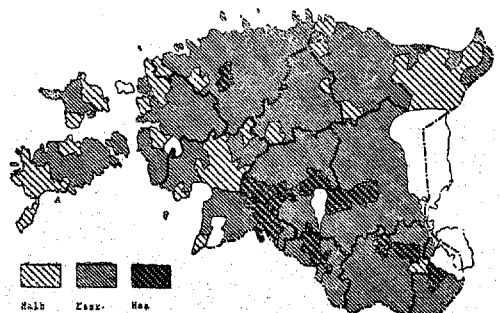
Võttes arvesse suurt huvi, mis käesoleval ajal tuntakse oraste seisukorra vastu, Statistika Keskbüroo korraldas teise erakorralise hindamise taliviljaoraste seisukorra kohta 30. aprilliks, kuna tavaliselt esimene hinnang tehakse 15. mai peale. Nagu näüid toimepandud hinnangu andmeil selgus, on oraste seisukord võrreldes detsembris toimepandud hinnanguga veelgi halvenenud. Kui 15. detsembril toimetatud hinnangul keskmiseks hindeks üle riigi oli 3,3 palli, siis näüid on rukkioraste seisukord ainult 2,8 palli. 30. aprilliks toimetatud erakorralise hindamise kohta olgu aga tähendatud, et see on siiski varane kindlamate järelduste tegemiseks. Äsja talveuinakust ärganud orasepõllud ei näita veel küllalt selget pilti, kuna võimalikud soodsad kasvutingimused võivad seisukorda mitmeti parandada.

Samuti, nagu sügisel, paistab ka näüid selgesti silma parem oraste seisukord Lõuna-Eestis ja halvem Põhja-Eestis. Eriti halb on oraste seisukord Lääne-, Harju- ja Järvamaal. Maa keskmiselt on rukkioraste seisukord Lääne- ja Järvamaal 2,2 palli ja Harjumaal 2,3. Lõuna-Eesti maadest oli rukkioraste seisukord eriti halb Pärnumaal — 2,3 palli. Teistes Lõuna-Eesti maades oli rukkioraste seisukord

Rukkioraste seisukord.
State of Young Rye Crops.

Nisuoraste seisukord.
State of Young Wheat Crops.

Rukki-oraste seisukord. — State of Young Rye Crops.

	Hinnangute arv Number Forecasts 30. apr. 1935.	Hinnangute jaotus %, mis näitavad et oraste seisukord on: Percentage of Forecasts Sowing State of Crops to be:			Hinnangute keskmine pall*) Average Number of Points				
		Hea ja väga hea. Good and Very Good.	Keskmine Average	Halb ja väga halb Bad and Very Bad	30. apr. 1935	15. dets. 1934	15. okt. 1934	*15. sept. 1934	15. okt. 1933
Viru	119	10	36	54	2,9	3,0	3,2	3,1	3,5
Järva	77	5	33	62	2,2	2,8	3,3	3,6	3,7
Harju	102	4	31	65	2,3	2,7	3,4	3,7	3,9
Lääne	111	7	31	66	2,2	2,5	3,4	3,6	4,1
Saare	109	3	39	54	2,4	3,0	3,7	3,9	3,9
Pärnu	137	9	30	61	2,3	3,0	3,6	3,9	3,9
Viljandi	131	31	51	18	3,1	3,6	3,7	3,6	3,9
Tartu	228	32	55	13	3,2	3,9	3,7	3,4	3,7
Valga	73	45	49	6	3,4	4,0	3,9	3,3	3,6
Võru	161	32	62	6	3,3	3,8	3,4	3,1	3,4
Petseri	27	26	70	4	3,3	3,8	3,2	3,1	3,3
Riigi kohta ja keskm.	1.273	20	44	36	2,8	3,3	3,5	3,5	3,7

*) Väga hea — 5, hea — 4, keskmine — 3, halb — 2, väga halb — 1.

kord üle keskmise. Tehtud hinnangu järgi leidus häid oraseid Viljandimaa osas vastu Võrtsjärve ning Tartu-, Valga- ja Võrumaal. Halbade oraste ala oli tunduvalt suurem, haarates riigi loodeosa.

Vigastusist, mis rukki-oraste seisukorda halvendasid, teatas 66% korrespondentidest, siinjuures olgu aga tähendatud, et neist valdkonnist, kus oraste seisukord halvem, oli ka rohkem teateid oraste vigastusist. On ju loomulik, et neis paigus, kus vigastusi palju, ka oraste seisukord halvem.

Vigastuste peamiseks tekitajaks oli rootsi kärbes, kelle hävitustöö oli väga laialdane, ligi 30% teatatud vigastusist. Teise tähtsama oraste seisukorra halvendava põhjusena peab mainima kevadist ilmastikku väheste sademetega ja vahelduva temperatuuriga. Päevased selged ja päikesepaistelised ilmad külmade öödega tekitasid kahjustusi 23% teatatud vigastuspõhjustest. Talvine sula ja vesi on kahjustuse põhjusena toodud 13%, lumiseen 12%, sügisene liiga suur oras ja umbrohusus 10% antud teadetest. Muud põhjusi oli vähem.

Pea sama nagu rukki-orastel, on ka talinisuoraste seisukord. Vilepallilise hindamissüsteemi järgi hinnates 30. aprilli peale oli talinisuoraste seisukord üle riigi keskm. 2,9 palli.

Koos andmestikuga talivilja-oraste seisukorra kohta koguti korrespondentide kaudu ka andmeid selle kohta, kas kavatakse

nisu kasvupinda suurendada suinisu rohkemküllvamisega. Saadud vastusist paistab, et suinisu kasvupinna suurendamist laiemas ulatuses pole kavatsusel, kuna 84% saadud vastusist olid eitavad ja ainult 16% korrespondentidest teatas, et on kavatsus suurendada suinisu kasvupinda.

Talinisuoraste seisukord ja suinisu külvi kavatsus.
State of Young Winter Wheat Crops and Sowing Forecast for Spring Wheat.

	Oraste seisukord 30. apr. pallides—State of Young Crop on April 30 in Points	Korrespondentidest teatasid, et suinisu kasvupinda kavatakse suurendada — Correspondents Reporting Intended Increase of Summer Wheat Area	
		ja—0/0 Yes—0/0	ei—0/0 No—0/0
Viru	2,7	28	72
Järva	2,8	29	71
Harju	2,8	30	70
Lääne	2,8	20	80
Saare	2,5	24	76
Pärnu	2,8	19	81
Viljandi	3,1	11	89
Tartu	3,2	8	92
Valga	3,2	8	92
Võru	3,1	5	95
Petseri	3,5	5	95
Üle riigi	2,9	16	84

Korrespondentidest teatasid, et nisu kasvupinda kavatakse suurendada:

kuni 10% — 29% korresp.
10 — 25% — 48% "
üle 25% — 25% "

Suinisu kasvupinda kavatsevad suurendada peamiselt ainult need rajoonid, kus rukki- ja talinisuorased on kannatanud rohkem ja oraste seisukord halvem, kuna neis rajoones, kus oraste seisukord rahul-

dav, pole suinisu kasvupinna suurendamise kavatsusi. Suinisu kasvupinna suurendamisest teatas Virumaa korrespondentidest 28%, Järva- 29%, Harju- 30%, Lääne 20%, Saare- 24%, Pärnu- 19%, Viljandi 11%, Tartu- ja Valga- 8% ning Võru- ja Petserimaa korrespondentidest 5%.

Kui ülaltoodud andmete alusel lubada ennustust, siis näib, et talivilja saak käesoleval aastal kujuneb tunduvalt väiksemaks, kui ta oli mõõdunud aastal. Rukkimüügi peavaldkonnas

Tartu- ja Valgamaal on saagilootused siiski enamikus rahuldavad ja kohati isegi head, teises müügipiirkonnas Viru- ja Viljandi- maal on seisukord nõrgem, eriti Virumaa, kuna Järva-, Harju-, Lääne-, Saare- ja Pärnumaal on talivilja seisukord kaugelt alla keskmise.

Loodetava saagi suuruse kohta kahtlemata saab kindlamaid seisukohti juba järgmiste oraste seisukorra hindamiste andmeil, mis harilikku hindamise kava kohaselt teostatakse 15. mai, 15. juuni ja 15. juuli peale.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

PÖLEVKIVITÖÖSTUSE ARENG.

DEVELOPMENT OF OIL-SHALE INDUSTRY.

Üldandmeid. Põlevkivitööstuse alal töötab *General.* praegu 5 ettevõtet: Riigi põ- *Comments.* levkivitööstus ja a/s Eesti-Kivi- öli — põlevkivi väljavõtmise ja utmise alal, inglise firma New Consolidated Gold Fields Ltd — põlevkivi utmise alal ning a/s Kütte- Jõud ja a/s Port-Kunda Ubja põlevkivikaevandus, milliste toodang läheb otse vabrikutesse kütteainena.

Töötajate arvult põlevkivitööstus on suurtööstuses jõudnud tekstiil-, metalli- ja puutööstuse järele neljandale kohale. 1934. a. 1. juuli andmeil põlevkivitööstus ühes õlitööstusega mahutasid juba ligi 7% suurtööstuse töötajate üldarvust. Nii töötas 1. a. 1. juulil põlevkivikaevandustes ca 2000 ja õlitööstuses ca 450 inimest, kellest oli ca 150 isikut haritud tööjõudu — tehnilise personaali ja ametnike rühma kuuluvaid isikuid ning üle 250 isiku ehk ümmarguselt 10% naistöölisi. Töötajate üksikasjalisem liigitus selgub järgnevaist andmeist.

Töötajate arv põlevkivitööstuses 1. VII 1934.

Number of Persons Employed in Oil-Shale Industry, on July 1, 1934.

	Mehed Males	Naised Females	Kokku Total
A. Kaevandused — Mines:			
1. Töölised	1612	245	1857
2. Tehniline personaal	52	—	52
3. Ametnikud	45	11	56
4. Alamteenijad	25	6	31
Kokku	1734	262	1996

	Mehed Males	Naised Females	Kokku Total
B. Õlitööstus — Distilleries:			
1. Workers	894	2	896
2. Technical personnel	28	—	28
3. Office clerks	6	5	11
4. Servants	6	5	11
Total	434	12	446
Üldse (A+B) —	2168	274	2442

Põlevkivi toodang ja tarvitus.

*Oil-Shale
Production and
Consumption.*

Põlevkivitoodang tõusis järjekindlalt 1929. a. Järgnevail kriisiaastail oli toodang võrdlemisi stabiilne — 500 000 tn ümber aastas. 1934. a. põlevkivitoodang tõusis ligi 600 tuh. tn-le, ületades eelmise aasta toodangu ca 100 tuh. tn võrra.

Eraettevõtete tähtsus osutab põlevkivitööstuse alal järjekindlat kasvu. Põlevkivitööstuse arengu algaastail (1918—1924. a.), mil pioneerina teotses peamiselt Riigi põlevkivitööstus, eraettevõtete toodang oli suhteliselt üsna madal — 1922—24. a. 1—3% kogutoodangust. Juba järgmisel aastal (1925) eraettevõtete toodang tõusis 17%-le. 1933. a. eraettevõtete toodang ületas esmakordselt juba Riigi põlevkivitööstuse toodangu (vahekord 278:209 tuh. tn ehk 100:75). Ka 1934. a. eraettevõtete toodang osutas kiiremat tõusu kui Riigi põlevkivitööstuse oma.

Tagavarade ja osalt ümberkorraldamise

tõttu ühes eraettevõttes põlevkivitoodang langes k .a. esimesel veerandil 7% võrra (vahekord eelmise aastaga 131,4:141,1 tuh. tn). Mingit muud erilist põhjust toodangu languseks ei olnud.

Põlevkivi- ja põlevkivi-toorõlitoodang.

Production of Oil-Shale and Crude Shale-Oil.

	Põlevkivi üld- toodang 1000 tn. Total Oil-Shale Production	Sellest % Thereof	riigiettevõt- ted. — State Enterprises	erasettevõt- ted. — Private Enterprises	Kütteks kasu- tatud põlevkivi % — Oil-Shale Used as Fuel %	Põlevkivi toor- õli toodang 1000 tn. — Crude Shale-Oil Production in 1000 Tons
1984	589	40	60	44,4	48,9	
1933	487	43	57	41,5	37,7	
1932	493	51	49	40,2	36,8	
1931	498	54	46	21,5	16,5	
1930	498	60	40	11,4	10,0	
1929	518	69	31	11,9	11,3	
1928	446	71	29	15,7	11,9	
1927	398	64	36	8,4	4,2	
1926	492	78	22	8,4	5,8	
1925	288	83	17	12,5	3,1	
1924	280	99	1	9,8	0,4	
1923	210	97	3	.	0,4	
1922	142	98	2	.	0,3	
1921	96	100	—	—	0,1	
1920	46	100	—	—	—	
1918/19	10	100	—	—	—	

Eesti jõumajanduses põlevkivi omab määrava tähtsuse. Selles mõttes väga iseloomustavad on järgmised andmed.

Kütteenete tarvituse koostis tööstuses (%) :

Fuel Consumption in Industry.

	1928	1926	1924	1922	1920
Puud	22,3	24,9	32,3	53,9	87,9
Turvas	8,9	10,5	13,0	8,0	4,6
Kivistisi	23,0	23,3	25,9	22,9	2,3
Põlevkivi	42,6	37,8	26,0	11,5	3,3
Muud	3,2	3,5	2,3	3,7	1,9
Kokku	100	100	100	100	100

Kivisõe, turba ja muude kütteenete tarvituse on rea aastate jooksul tööstuslikes ettevõtteis jäänud suurema muutuseta. Kuid puukütte asendamine põlevkivikuttega on puude tarvitust kütteks vähendanud suhteliselt neljakordselt. See pilt oleks veel mõjuvam, kui peale tööstuse võtaksime arvesse ka raudteedel varem vedurite kütteks tarvitatud puud, mille asemel nüüd kütteks tarvitatakse suurel määral põlevkivi ja koguni põlevkiviõli. Värskemate andmete

puudumisel tab. 3 toodud andmed käivad kuni 1923. a. Kuid üldiselt kütteenete koostis on praegugi suuremate muutusteta lähedalt sama, sest kütteseadiseid vabrikutes ei ole viimasel ajal suuremas ulatuses ehitatud ümber.

Põlevkiviõlitööstus. Põlevkivitööstus ei ole *Shale-Oil Industry.* üksnes võimaldanud lahendada soodsalt kütteküsimust, vaid osutus peale selle aluseks osale täiel määral kodumaisele toorainele põhinevale keemistööstusele, nimelt põlevkiviõlitööstusele.

Ses suhtes põlevkivitööstus omab aastast-aastasse järjest kasvava tähtsuse. Pioneerina sel alal hakkas teotsema samuti Riigi põlevkivitööstus. Algaastail, loomulikult teotseti rohkem otsimiste ja uurimiste sihiga, mil õlitööstuse tähtsus ei olnud ulatuselt veel kuigi suur. Nii 1924—30. a. õlitööstus tarvitas vaid ca 10% põlevkivi üldisest toodangust. Besti Kiviõli a/s. ja New Consolidated Gold Fields Ltd õlivabrikute ehitamisega õlitööstuseks tarvitatava põlevkivi kogus on tõusnud põlevkivi üldisest toodangust 1934. a. juba ca 45%-le. Ühes sellega on tõusnud rõõbiti ka põlevkiviõli toodang. Nii toodeti põlevkivi-toorõli 1934. a. juba ligi 50 tuh. tn (vt. tab. 2). Toodetud toorõlist saavutatakse mitmesuguseid kütte- ja määrdeõlisid ning kemikaale. Õlitööstuse iseloomustuseks toome Riigi Põlevkivitööstuse toodangu andmed 1934. a. kohta:

Raskeõli	651 tn
Kergeõli	55 "
Mootorpetrooleum	490 "
Mootornafta	237 "
Diiselnافت	145 "
Määrdeõli	3 "
Estobituumen	2939 "
Fenolaat	120 "
Immutusõli	1900 "
Estokarbolilineum	204 "
Viljapuu karbolilineum	39 "
Asfalt-emulsioon	10 "
Raualakk	5 "
„Puttox“	3 "

Eraettevõtete toodangu andmed on toodud andmetega raskesti kõrvutatavad.

Millise tähtsuse omab põlevkiviõlitööstus rahvamajanduses, seda iseloomustavad osalt bensiini toodangu ja tarvituse andmed.

Bensiini toodang ja tarvitus (tn) 1923—34. a.*Production and Consumption of Petrol (In Tons), 1923—34.*

	Toodang Production	Sissevedu Imports	Väljavedu Exports	Tarvitus Consumption	Kodumaise toodangu % tarvitusest — % Ratio of Home Production to Consumption.
1924	5 769	4 464	2 078	8 155	70,7
1923	4 606	2 880	1 574	5 862	78,6
1922	3 912	1 571	753	4 730	82,7
1921	1 047	7 194	518	7 723	13,6
1920	106	9 100	228	8 978	1,2
1919	—	5 805	209	5 596	—
1918	—	5 002	12	4 990	—
1917	—	4 428	2	4 426	—
1916	—	2 754	—	2 754	—
1915	—	2 766	—	2 766	—
1914	—	1 868	—	1 868	—
1913	—	2 154	—	2 154	—

Kodumaise bensiini puudumisel tuli varem kogu bensiini tarvitus — ca 4—6 tuh. tn aastas — katta täiel määral sisseveoga välismailt. 1930. a. ilmub esmakordselt turule ka kodumaine bensiin. 1934. a. kodumaise bensiini toodang tõusis juba ligi 6 tuh. tn. Andmed näitavad, et praegune bensiinitoodang suudab juba täiel määral katta kriisieelse bensiinitarvituse normi ja et see viimasel aastal erakordselt suurenenudki bensiinitarvitusest suutis katta ümarguselt 70%.

Tõenäoliselt põlevkiviõlitööstusel suurem areng seisab alles ees. Tänavu asuti Riigi põlevkivitööstuses Kohtla-Järvel õli- ja bensiinitööstuse laiendamisele. Ehituseks vajalik kapital — kogusummas 700 tuh. kr — on ettevõttel olemas. Riigi põlevkivitööstuse põhimääruse järgi kantakse iga aasta puhaskasust 50% ettevõtte laiendamise kapitaliks. 1930. a. saadik Riigi põlevkivitööstus ei ole suuremaid investeerimisi teinud ja nii on kogunenud ettevõtte laiendamise kapitali arvele suurem osa niidud uuteks ehitusteks vajalikust summast. Puuduv osa võetakse amortisatsioonikapitalist. Praegune õlivabrik on juba täiesti amortiseeritud, kuid võib töötada veel mitmed aastad.

Uute vabrikute ehitustööd on juba alanud umbes nädalapäevad tagasi. Ühel-ajal hoonete ehitusega on metallivabrikutes juba valmistusel mainitud vabrikute sisseaadud. Lepingute järgi uued vabrikud peavad täiesti valmima tuleva aasta 15. veebruariks.

Kava kohaselt põlevkivi-toorõli utmiseks ehitatakse praegu töötavale 6-le retordile lisaks 8 uut retorti. Sellega tõuseks õlivabriku tootmisvõime 40 tonnilt 100 tonnile päevas ehk ca 10 tuh. tonnilt 30 tuh. tonnile aastas. Ühes sellega tõuseks õlivabrikus põlevkivi tarvitus toorainena öö-päeva kohta praeguselt 200 tn-lt 500 tn-le. Õlivabriku laiendamise kuludeks on ehitus-eelarves nähtud ette 500 tuh. kr.

Ühes õlivabriku laiendamisega tuleb laiendamisele ka bensiinitööstuse osa, mis eelarve järgi nõuab kulusid 100 tuh. kr. Bensiinitööstuse laiendamise tõttu bensiini tootmisvõime tõuseks Riigi põlevkivitööstusel 10 tuh. tn 20 tuh. tonnile aastas. Ühtlasi tõuseks bensiinivabrikus põlevkivi-toorõli tarvitus kahekordseks — öö-päeva kohta 30 tonnilt 60 tonnile.

Lõpuks õlitööstuse laiendamise kavas on nähtud ette praeguse õlivabriku täiendamine eriseadisega, mis võimaldab kasutada bensiini krakkimisel tekkivat seni tootmisprotsessis kasutamata kergemat bensiini. Selle ehitus maksab eelarve järgi samuti ca 100 tuh. kr.

Põlevkiviõlitööstus on töötanud seni peamiselt siseturu rahuldamiseks, väiksem osa on läinud ka välisurule. Nii toorõli toodangust (46,9 tuh. tn) läks 1934. a. välisurule vaid 13,9 tuh. tn. Kuna siseturu maht on piiratud ja juba praeguse toodangu juures tuleb toodangule otsida mahutust välisurul, oleneb põlevkiviõlitööstuse edaspidine areng üldiselt suurel määral sellest, millises ulatuses läheb korda turustada põlevkivi-õlisaadusi välisurul. Tõsi, on võimalik ajajooksul ka siseturumahu suuremine, näiteks, kaubarongide veos tarvitata-vate vedurite üleviimisel õliküttele, õli kesk-kütte sisseseadmisel osa elumajades jne., kuid siiski välisurgude eest hoolitsemine jääb õlitööstusele alatiseks ülesandeks. Selle tõsiasjaga tuleb kahtlemata arvestada õlitööstuse edaspidisel arendamisel.

Põlevkivisaaduste väljavedu.
Exports of Oil-Shale Products.

Mõningate põlevkiviõlisaaduste toodang ületab praeguse kodumaaturu tarvituse, mille tõttu neile on tulnud otsida turgu välismail. Nii veeti välja põlevkiviõlisaadusi 1933. a. 8,6 tuh. tn

ja 1934. a. 17,5 tuh. tn, vastavalt 0,8 ja 1,5 milj. kr väärtuses. 1934. a. põlevkivisaaduste väljavedu kahekordistus nii koguselt kui väärtuselt, võrreldes eelmise aastaga. Peamise kaubana esineb väljaveos põlevkivitoorõli, millest tarvitatakse jõumasinate kütteinena. Selle väljavedu ulatus 1934. a. ca 14 tuh. tn 685 tuh. kr väärtuses. Koguse ja väärtuse järgi teisel kohal esineb bensiin — 1934. a. 2 tuh. tn, põlevkivitoorõliga võrdses väärtuses (686 tuh. kr). Bensini väljavedu soodustas vastava kokkuleppe kohaselt põlevkivi saaduse tollivaba väljavedu Lähti (kontingent 2 300 tn aastas), mille kompensatsiooniks Lähtile on antud tollivaba suhkru sissevedu Eestisse. Bensini järgi bituumen esineb põlevkivisaadusist väljaveos tähtsama kaubana, mille väljavedu ulatus 1934. a. 1,3 tuh. tn 85 tuh. kr väärtuses.

Põlevkivisaadused on leidnud turgu peamiselt lähemais Läänemere mais. Põlevkivitoorõli väljavedu oli 1934. a. üksikutesse riikidesse järgmine:

	tn	1000 kr.
Saksa	8 490	383
Läti	2 164	153
Soome	2 053	85
Leedu	652	35
Norra	450	19
Rootsi	110	8
Hollandi	12	0,9
Muud	7	1,1
Kokku	13 878	685

Eesti bensiini tarvitajana esineb välisriigest peamiselt Läti, kellele 1934. a. väljaveost langes ca 90%. 1934. a. veeti bensiini välja Lähti 1 843 tn, Tšehhoslovakkiasse 164 tn ja Soome 71,5 tn, vastavalt 620 tuh. kr. 49 tuh. kr ja 16,4 tuh. kr väärtuses.

Bituumeni tarvitaajana esinevad peamiselt Balti riigid ja Soome, koguselt ja väärtuselt eesotsas Lätiga. Vähese koguse ostis ka Norra. Mainitud riikide vahel 1934. a. väljavedu jaotub järgmiselt:

	tn	1000 kr.
Läti	523	40,0
Soome	439	25,8
Leedu	274	17,2
Norra	50	2,0

Põlevkivisaaduste väljavedu 1933—34. a.

Exports of Oil-Shale Products, 1933—34.

Kogus (tn) — Volume (in tons)	1934		1933		%
	1934	1933	1933	1932	
1. Põlevkiviõli	13 878	6 179	225		
2. Bensiin	2 078	1 574	132		
3. Bituumen	1 288	774	166		
4. Pigi	216	19	1 137		
5. Tõrv	86	26	331		
Kokku — Total	17 546	8 572	205		

Väärtus (1000 kr) — Value (1000 Kr)

1. Shale-Oil	685	318	215
2. Bensiin	686	439	156
3. Bituumen	85	59	144
4. Pitch	14	1	1 400
5. Tar	6,6	1,3	508
Kokku — Total	1 476,6	818,3	180

Viimase kahe aasta esimesel veerandil tähtsamate põlevkiviõlisaaduste väljavedu oli koguselt järgmine:

	1935. a. tn.	1934. a. tn.	+%
Bensiin	482	319	51
Põlevkiviõli	2 268	1 859	22
Bituumen	91	33	176

Bensini väljavedu on suurenenud tänava väljaveo arvel Lähti ja Tšehhoslovakkiasse, põlevkiviõli väljavedu — väljaveo arvel Saksa, Soome ja Leetu ning bituumeni väljavedu — väljaveo arvel Hollandisse, Soome ja Leetu. Nii on ka käesoleval aastal põlevkiviõlisaaduste turg laienenud peamiselt lähemais naaberriikides.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusminister on esitanud Vabariigi Valitsusele pikema ettekande meie senise ehituspoliitika üle ehitusmaterjalide kasutamise osas. Ettekandes tuakse ette, et meie ehituspoliitika ei ole olnud tänini kavakindel tulekindlastest materjalidest hoonete ehituse propageerimisel ja puuehitiste piiramisel, nii on näit.: 1930. a.

linnade ja alevite ehitistest püstitatud 80% puust, 1933. a. tõusis see arv koguni 90%; väljaspool linnu ja alevideid on aga puuehitiste % veel suurem.

Kuna puuehitiste iga lühem ja nad tuld võtvamad ning pealegi puuehitiste püstitamine laastab meie metsi, leiab Majandusminister vajalikuks muuta Asunikkuide ehi-

tuslaenu seadust ja selle määrust ning Eesti Maapanga põhikirja vajalikkude täienduste ja parandustega, mis soodustaks tulekindlate ehitusmaterjalide tarvituselevõtmist ja raskendaks laenusaaajaid puuehitiste püstitamisel. Samuti tuleb riigiasutisi kohustada ehitama hooneid tulekindlast materjalist, samuti ka omavalitsuse ja muud asutisi tegema seda, kui nad hoonete ehitamisel kasutavad riiklikke soodustusi. Alandada raudteeveo tariife lubja, telliskivide ja katusekivide ning tsemendi veol ning anda Siseministriumile õigus vabastada tulekindlatest materjalidest ehitatud hooneid kinnisvaramaksust kuni 5 a. jooksul, arvates hoonete valmimisest. Tulekindlate ehitusmaterjalide valmistajatele võimaldada riigimaadest toor- ja kütteinete saamist, luua ülikooli või riikliku katsekoja juure laboratoorium kodumaa savi uurimiseks ja praktilises elus kasutamisiivide määramiseks ning tööstuskoolide juures organiseerida savi ja teiste tulekindlate ehitusmaterjalide kasutamise õppe võimalusi. Tulekindlate ehitusmaterjalide tarvitamise vajaduse ja kasulikkuse selgitamiseks-propageerimiseks luua Majandusministeeriumi Tööstusosakonna juure „Tulekindlate ehituste- ja materjalide propaganda büroo.“

Vabariigi Valitsus on Majandusministri et-

tekande kiitnud heaks. Majandusministeeriumi Tööstusosakonna poolt korraldatud nõupidamistel, millest võtsid osa tulekindlate ehitusmaterjalide töösturid, otsustati ülaltähendatud büroo põhikirjale, mis üldjoontes koostatud juba varem, anda lõplik kuju ja võimalikult pea viia ellu.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond on andnud loa:

● Juhan Umbliale, Aegviidu jaama juures, Järvamaal, seebikivi- ja kloorlubjatehase sisseseadmiseks. Koostatud kavade järgi on ettevõtte toodangu koguväärtus 250 000.— kr. Kodumaalistest toorainetest tarvitab tehase 1700 tonni lubja. Jõuandjaks on imevgaasimootor, mille kütteks kasutatakse tehase juures asuvas turbatööstusest saadavat turvast.

● Friedrich Sobocinski'le, Tallinnas Lutritän, nr. 48-a veskimasinatete töökoja sisseseadmiseks. Töökojas leiab teenistust 4 töölisi. Jõuandjaks 4 h. j. elektrimootor. Ehitatakse igasuguseid veskimasinaid ja -seadiseid.

● Karl Ruubel'ile, Taagepera vallas, Valgamaal, saeveski sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Teenistust leiab 25 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil. Valmistatakse mitmesugust ehitusmaterjali peamiselt ekspordiks.

RAHANDUS

RIIGI TULUDE LAEKUMINE APRILLIS 1935. — STATE REVENUE IN APRIL.

Käesoleva nädala alul valmisid Majandusministeeriumi rahandusosakonnas kokkuvõtted 1935/36. eelarveaasta esimese kuu riigi tulude laekumise kohta. Tulusid laekus aprillis 7 466 tuh. kr eelmise eelarveaasta sama kuu 5 587 tuh. kr vastu, seega enamlaekumine 1 789 tuh. kr ehk 33,6%.

Võrreldes eelmiste aastate tuludega selgub, et k. a. aprillis laekus tulusid rohkem kui nelja viimase eelarveaasta samadel kuudel ja nimelt: 1931/32. a. aprilli tuludest enam 11,1%, 1932/33. a. 27,3%, 1933/34. a. 59,5% ja 1934/35 a. 33,6%.

Siin tuleb aga märkida, et harilikust suuremat laekumist k. a. aprillis ei tule panna

regulaarsete laekumiste arvele, vaid tulude kasvamise mõjutajaks olid erakordsed laekumised. Nii teostati 1934. a. harilikust suuremal määral metsamüüke ja kuna ka hinnad kõvenesid, siis võis Riigi metsatööstus lõpetada oma 1933/34. tegevusaasta tunduvalt suurema ülejäägiga kui eelarves loodeti. Nimelt saadi puhaskasu eelarves ettenähtud 482 tuh. kr. asemel tervelt 1 674 tuh. kr. (eelmise aasta 625 tuh. kr. vastu), mis kanti riigi tulude arvele k. a. aprillis.

Peale selle esineb 1935/36. a. aprilli tuludes erakordse laekumisena Eesti Pangalt 1934. a. eest saadud dividend 267 tuh. kr., milline tulu puudub eelmise eelarveaasta ap-

rillis (1933. a. dividend laekus märtsis 1933/34. a.).

Tähtsamate liikide järgi laekus 1935/36. a. aprillis tulusid riigile järgmiselt:

Tempelmaksu ja lõivusid 33 tuh. kr eelmise aasta 332 tuh. kr vastu, enamlaekumine 1 tuh. kr ehk 0,4%. Tulusid tollidest 1361 tuh. kr eelmise aasta 1110 tuh. kr vastu, enamlaekumine 251 tuh. kr ehk 22,6%. Aktsiisidest 355 tuh. kr eelmise aasta 383 tuh. kr vastu, vähemlaekumine 28 tuh. kr ehk 7,3%. Piiritusmonopolist 1182 tuh. kr eelmise aasta 907 tuh. kr vastu, enamlaekumine 275 tuh. kr ehk 30,3%, Raudteedest

973 tuh. kr eelmise aasta 984 tuh. kr vastu, vähemlaekumine 11 tuh. kr ehk 1,1%. Posti, telegraafi ja telefoni tuludena 414 tuh. kr eelmise aasta 404 tuh. kr vastu, enamlaekumine 10 tuh. kr ehk 2,5%.

Muude tuludena laekus 2848 tuh. kr eelmise aasta 1467 tuh. kr vastu, enamlaekumine 1381 tuh. kr ehk 94,1%.

Muude tulude kohta tuleb aga tähendada, et siin esinevad ülalnimetatud erakordsed laekumised (dividend Eesti Pangalt ja puhaskasu Riigi metsatööstuselt) kogusummas 1941 tuh. kr.

LAEVANDUS

LAEVADE PRAHITURG MAI ALUL.

Prahituru madal tase kestis edasi ka aprillis. Nüüd on olemas juba märtsi ja aasta I veerandi indeksid, mis „Lloyds List“ kokkuvõttel trampvedude üldindeksi tarvis: (1923 = 100).

	1934	1935
I veerand	65,2	63,9
Veebruar	65,0	63,2
Märts	64,1	63,7

Ka märtsi indeks oli madalam kui ühelgi aastal samal kuul peale sõda. Sama iseloom on ka I veerandaasta indeksil. Võrreldes veebruariga näitas märts väikest tõusu, mida tuleb kirjutada La-Plata vedudel kehtimapanud minimaal-prahi normide arvele.

Huvitav on nimetada, et lisaks Lõuna-Ameerika viljaveole koostati Inglise algatusel minimaal-prahid ka Kanada viljaveole ja Austraalia vedudele, millest on oodata nende prahiturgude parandamist, kuna L-Ameerika minimaal-prahid on andnud häid tulemusi. Prompt laadungite tarvis aprillis kehtisid aasta esimese veerandi raskused. Ainult kuu lõpuks paranesid vähe prahid Vahemerde ja sealt tagasi, samuti kui Euroopa omavahelised prahid. — Suurem huvi koonduis „esimese lahtise vee“ (fow) ja suviste metsaprahtidele Balti ja Valgest merest. Siin ilmusid turule Vene kui ka Skandinaavia prahid. Vene on nendel vedudel aga seotud suures osas kaubalepingutega, pidades andma prahid tea-

— FREIGHT MARKET EARLY IN MAY.

tavate riikide laevadele, mistõttu vaba-turule lasti vähe prahite. Ka Skandinaaviast oli pakkumine madalam kui läinud aastal. Selle tagajärjel prahid ei suurtnud püsida läinud aasta tasemel, vaid olid isegi 1/-—2/- madalamad, vaatamata läinud aasta madalale tasemele. Sarnaste pakkumiste juures laevad olid tagasihoidlikud prahtimisega ning Skandinaavia riikide algatusel asuti teostama minimaal-norme ka metsaveos. Kas see aktsioon annab tagajärgi, tuleb oodata veel ära. Ka Taani metsaveol pakuti aprilli lõpul umb. 1—2 kr. võrra vähem kui kuu aega tagasi, kuid vaevalt võib see tendents püsida. — Üldiselt metsaveo prahiturg on avatud madala ja nõrga tendentsi juures ning prahtimine on senini olnud võrdlemisi tagasihoidlik. Kui laevaomanikud suudavad oma kavatsused viia läbi, siis edaspidi on loota prahituru kõvenemist.

Süteveo prahiturg mai alguseks paranes Vahemerde, kuhu maksetakse umb. 1/- rohkem kui kuu tagasi. Balti merde vedudel prahid on endiselt madalad, keskmiselt 4/—kuni 4/6 tn. sadama järgi.

Toome järgnevalt mõned aprillis sõlmitud prahid (kõik net):

600 std. DBB Transvaal/Antwerp	27/— fow.
650 " " Koivisto/Bristol	36/3 "
1000 " " Gefle/Cardiff	32/— "
950 std. props Yxpila/Boness	28/6 juuni
600 std. DBB Leningrad/Delfzyl	32/— fow.

570 std. pab. puud Leningrad/Stolpmunde . . .	29/— fow.	140 „ „ Trangsund/Aalborg	30.— 15/VI
700 std. DBB Leningrad/Kings Lynn . . .	34/— „	300 „ „ Kotka/Kopenhagen	29.— 15/VI
1000 „ „ Arhangel/Garston	46/6 „	Vili: 2400 tn. Leningrad/Taani	7/9 fow.
1050 „ „ Arhangel/Rotterdam	38/6 „	„ 6900 tn. Rosario/Antwerpen	16/6 mai
1000 „ „ Arhangel/London	39/— „	Paberimass: 2900 tn. Tallinn/Rouen	8/6 apr.
100 std. DBB Kotka/Randers	Tkr. 90.— 1/VI	Ajalehep. Venele: 3480 tn. laev 4—6 k., hind	3/9 per tn.
100 „ „ Kotka/Kopenhagen	29.— 15/VI	„ „ 5500 tn. laev 4—6 k., hind	2/9 „ „

PRAHID EESTI RANNAVEOS. COASTING FREIGHT RATES IN ESTONIA.

Laevaomanikkude tihingu poolt on 1. maist s. a. kuulutatud kehtivaks minimaal-prahid Eesti rannavedude juhuslikele prahtidele kuna neil vedudel prahid olid langenud kohutavalt madalale tasemele, mis sai ähvardavaks kogu rannalaevastikule. Seda aktsiooni tootab Veeteede valitsus, kelle algatusel lõpetati vedude toimetamine randades riiklike praamidega, samuti kui kitsendati riiklike praamide rentimist rannavedudeks.

Rannavedude prahinormid on järgmised:

Eesti rannasõidu prahinormid 1935. a. navigatsiooniks.

	Rajoonid			
	I	II	III	IV
1) a) Küttepuit, ruumimeetrist propsid, paberipuit, koor- ritud	Kr. 1.50	1.95	1.25	1.15
b) Kastilaua pakud	„ 1.95	1.75	1.60	1.40
2) Palgid, tihumeetrist				
a) kuuse ja männi, koorim. „	4.25	3.50	3.15	2.80
b) kase, lepa ja haavapal- gid koorimata	„ 5.50	4.55	4.00	3.65
c) tammepalgid ja -pakud	„ 6.00	5.00	4.50	4.00
Märkus: kooritud palgid on 10% odavamad.				
3) Telliskivid: Aserist — Tallinna, 1000 eest	10.50			
Loksalt — Tallinna, 1000 eest	8.00			
4) Lauad ja plangud, servatud, Std. (165 kub. jalga, täp- pis mõõt)				
Pärnu, Kuressaare, Narva — Tallinn	12,00			
Valste, Pidula . . . . . — Tallinn	10,00			
Rikholdi, Nõva, Vihterpalu — Tallinn	9,00			

Vedude rajoonid.

I. Kuressaarest Kihelkonnani, timber Sõrve, Kuressaare ja Kihelkonna kaasa arvamata; Pärnu rand Iklast Maniani, Pärnu kaasa arvatud; Mahust Vene piirini.

II. Kihelkonnast Ristnani, läänepoolne saarte rand, Kihelkonna kaasa arvatud; Maniast kuni Virtsu—Kuivaste jooneni ja Kuressaareni, viimased kaasa arvatud; Käsmust

Mahuni, Mahu kaasa arvatud, Käsmu laht välja arvatud.

III. Ristnast Soelani, Hiiu ranna põhja- ja idapoolne külg; Saaremaa soelast kuni Virtsu—Kuivaste, Muhu ja t. Muhu väina kohad; manner — rand Virtsust kuni Voo-sini ühes Vormsi saarega.

IV. Voosist Suuropini ühes Naissaarega; Aegnast Käsmu laheni, viimane kaasa arvatud.

Tariifid on arvatud:

1) Materjalid toodud prahtija poolt laeva poordi (reeling) ja antud välja laeva poolt samuti; küttepuit visatult laeva dekile ja laevalt visatult kaile.

2) Kaubamaksud peab tasuma prahtija (kaupmees).

VALUUTAHINNAD. EXCHANGE RATES.

	Tallinna börs				Londoni börs	
	100 \$, 100 £ jns. eest Eesti krooni				1 £ eest \$, Saksa mk. jns.	
	6. V. 1935		30. IV. 1935		4. IV. 1935	30. IV 1935
	Ost	Müdk	Ost	Müdk		
\$ (dollar)	374	382	374	382	4,8362	4,8381
£ (Inglise n.)	1811	1835	1811	1835		
Saksa riigimark	149,50	147,00	149,50	147,00	12,01	11,955
Soome mark	7,98	8,10	7,98	8,10	228,82	228,62
Prantsuse fr.	24,65	24,95	24,75	25,05	73,37	72,98
Belgia belga	65,30	64,30	65,60	64,60	25,58	28,42
Halveetsia fr.	121,05	122,55	121,55	123,05	14,98	14,87
Itaalia liir	30,80	31,30	30,95	31,45	65,65	63,37
Eesti kroon					18,25	18,25
Rootsi kroon	93,40	94,60	93,40	94,60	19,392	19,395
Taani kroon	80,85	82,05	80,85	82,05	22,40	22,40
Norra kroon	90,95	92,15	90,95	92,15	19,90	19,902
Tšehhoslov. kr.	15,60	15,90	15,65	15,95	115,87	115,25
Hollandi kulden	252,90	255,90	253,80	256,80	7,16	7,12
Läti lant	120,05	122,30	120,55	122,80	14,87	14,75
Carv. rubla					5,582	5,548
Austria šilling	70,30	71,70	70,65	72,05	25,75	25,81
Ungari peng ^o					27,50	27,50
Poola slott	70,65	71,65	70,85	71,85	25,02	25,50
Leedu lilt	62,80	63,70	62,80	63,70	28,75	28,75
Danzigi kulden	70,65	71,65	121,55	123,05		

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG — BUTTER MARKET.

Võihindade liikumine Inglises jätkus möödunud nädalal langevas suunas. Taani võihinnaks noteeriti Londonis 90—92 š cwt eelmise nädala 95 š vastu. Eesti võihinna noteering nõrgenes 1 š võrra cwt-lt, s. o. 74—76 š-le cwt kohta, mis fob Tallinna 86 snt kg. Saksast saadav võihind jäi endiseks 122 snt kg. Vastavalt võihinna liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahetõrgete kujunemisele üksikute sihtmaade järgi noteeriti meie ekspordivõi hinnaks 92 snt kg, mis eelmisest noteeringust 8 snt võrra madalam.

Taani võihinna liikumine Inglises on aastate keskmiselt sesoonselt kõige madalam mais, mil Taani võitoodang omab kõrgema seisuga. Kui arvestada jaanuari hind võrdseks 100-le, on mais hind langenud 92-le, s. o. 8% võrra madalamale tasemele. Juunist alates algab sesoonne võihinna kõvenemine. Eesti kui ka teiste Baltimaade võitoodangu kõrgeim tase saabub hiljem ja seega ühtlasi hilineb ka nende maade võihindade kõvenemine.

Või väljaveo kujunemine Euroopa karjajanduslikest maadest on käesoleval aastal läinud mitmes suunas. Nii oli näit. või väljavedu Hollandist märtsis 63 346 cwt, s. o. 12% suurem kui möödunud aastal samal kuul. Aasta esimese kolme kuu jooksul on aga või väljaveo tõus veelgi suurem — 19% võrra, võrreldes eelmise aasta samal ajavahemikul väljaveetud võikogusega.

Kuna möödunud aastal Rootsisist võiekspord näitas tunduvalt tõusu, võib käesoleval aastal märkida tagasiminekut. Käesoleva aasta esimese kolme kuu vältel on Rootsisist võid veetud välja 101 476 cwt, seega on väljaveetud võikogus vähenenud 9% võrra.

Siseturul maksus või möödunud nädalal snt kg: Tallinnas — meiereivõi (lauavõi) 150—155 snt, taluvõi 110—125 snt, Tartus — meiereivõi I s. 133—150 snt, II s. 120—138 snt ja taluvõi 113—125 snt, Valgas — meiereivõi I s. 150 snt, II s. 135—145 snt, taluvõi 125 snt, Rakveres — meiereivõi I s. 150—155 snt, taluvõi 125—135 snt, Viljandis — meiereivõi 155 snt (kaupl.), taluvõi 120—125 snt, Narvas — meiereivõi 155—160 snt ja taluvõi 120—140 snt kg.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Inglisse 2097 tünni, Saksas 1209 tünni ja Palestiinasse 80,5 tünni.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas 29/IV- 5/V 1935	22/IV- 28/IV 1935	1935 a. 1. lkuni 5. V.	1934 a. 1.1 kuni 6. V.	1933 a. 1.1 kuni 7. V.
VÕI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	181,7	154,9	2280,8	1957,0	1574,5
Sellest:					
Saksa . . .	68,2	78,5	843,4	911,6	798,1
Inglisse . . .	117,7	72,0	1187,6	955,3	403,2
Belgiasse . . .	—	—	44,0	12,1	160,4
Soome . . .	—	—	—	2,1	—
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	1314	504	8528	1948	—
Sellest:					
Inglisse . . .	1905	504	3218	1802	—
Saksa . . .	9	—	9,4	—	—
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	88,6	88,7	798,7	1047,2	1108,5
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	483,6	140,6	2867,8	1855,0	1682,6
Sellest:					
Inglisse . . .	381,3	102,8	2274,1	1307,4	983,9
Belgiasse . . .	—	—	70,3	51,0	551,1
Soome . . .	—	—	11,2	40,4	41,5
Saksa . . .	52,3	37,8	420,6	356,0	11,3
Prantsusse . . .	—	—	10,3	60,5	50,2

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib tõusutendents. Eesti peekoni hind kõvenes 2 š võrra tsentnerilt tõustes 86 š-le tsentner. Hindade tõus on tingitud nõudmise paranemisest, mis harilikult järkjärgult paraneb hea ilma püsimisega.

Vaatamata hinnatõusule Inglises tuli alaneda peekonisigade noteeringut 3 snt kg-it. Seda põhjustas erakordselt suur sigade läbikäik eksporditapamajades suure peekonisigade hinnatõusu tõttu eelmisel nädalal.

Möödunud nädalal tapeti eksporditapamajades 3150 siga 1425 sea vastu eelmisel nädalal, neist oli peekonkaalulisi 3058 siga 1371 sea vastu eelmisel nädalal.

Käesoleval nädalal maksavad eksporditapamajad peekonisigade eest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg	57	51	45	
55,5—59,5 "	51	47	41	Sise- turu hinnad.
72,5—75 "				
75,5—80 "				

Tuleval nädalal algab sigade ost N.-Vene jaoks. Seekord ostavad venelased elussigu alates 90 kg-st eluskaaluga vaatamata tõule ja soole. Kaalu ülemmäär pole fikseeritud, seega ostavad nad ka raskeid pekisigu.

Sead saadetakse käesoleval korral mitte Irboska, vaid Narva kaudu N.-Venesse.

TAPALOODE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Veiste pakkumine kujunes üle ootuste suureks, mistõttu ka veiseliha hinnad nõrgenesid. Selle põhjuseks olid rohked maa-laadad, kus veiseid toodi küllaldaselt müügile ja kust neid ülesostjad toimetasid Tallinna turustamiseks. Teiseks veise- kui ka vasikaliha hinna nõrgenemise põhjuseks võiks lugeda väga rohke värske ja odava hinnalise kala pakkumist. Üldiselt märgiti hinna nõrgenemist kuni 5 snt kg üksikute sortide järgi võrreldes eelmise nädalaga. Nii maksus nuumveiste liha 38—43 snt, keskmised 33—39 snt ja lahjad 28—34 snt kg. Eluskaaluhindadele see langus nii suuresti ei mõjunud. Eluskaalu alusel müües tehti nuumveiste turustamisel tehinguid 27—29 snt, keskmistel 24—26 snt ja lahjadel 18—21 snt kg piires. On arvata, et suurt hinnakõvenemist enne juuni lõppu ei tule, mil eelmiste aastate hindadega arvestades võib loota väheldast hindade kõvenemist.

Vasikate pakkumine keskmine. Nõudmine nõrgavõitu. Turul oli rohkesti noori ja lahjasid vasikaid, mistõttu nende hinnad nõrgenesid kaunis tugevasti. Nuumvasikate liha maksus 40—45 snt, keskmised 33—35 snt ja lahjad 27—33 snt kg. Eluskaalu alusel tehti tehinguid vastavalt headusele 23—35 snt kg piires. Hinnad püsisivad.

Lambaid turul võrreldes kevadise ajaga rohkesti. Nii eksporditi Rootsi 500 ja Soome mõnikümmend lammast möödunud aasta sama aja 200 lamba vastu. Siseturul maksus lambaliha vastavalt headusele 35—50 snt kg. Ekspordilammaste eluskaalu hinnaks noteeriti franko saatejaam 28—33 snt vastavalt headusele ja tapakaalu hinnaks Tallinnas 75—80 snt kg. Siseturul tuleks eluskaalu alusel turustades nõuda samu hindu.

Talupidajate poolt turustati sigu vähe. Kuna eksporditapamajad, siseturule saatsid

Peekoni sissevedu Inglisse oli käesoleva aasta esimesel veerandil 8% võrra madalam kui eelmisel aastal. Briti maade osatähtsus sisseveos tõusis 22%-le 16% vastu eelmisel aastal.

aga väga rohkesti peekonsigu (üle 2000 sea), märgiti ka sealiha hindades nõrgenemist. Nii maksusid noored sead 37—40 snt, liha-sead 35—39 snt ja rasvasead 34—38 snt kg. Peekonsigu müüdi 37—40 snt kg. Eluskaalu alusel turustades tehti tehinguid 28—29 snt kg piires. Kuna lähemal päevil algab sigade ost venelastele, siis tuleks müükidega oodata ehk kui turustada, siis eluskaalust nõuda 33—35 snt kg. Sealihahinnad peaksid kõvenema eeltoodud asjaolu põhjal.

Lihahinnad teiste linnade turgudel snt kg:

	Sealiha	Veiseliha	Vasikaliha	Lambaliha
Tartu . . .	38—44	25—35	18—28	40—50
Viljandi . . .	38—42	38—45	25—35	40—45
Valga . . .	36—42	35—45	20—25	33—38
Rakvere . . .	35—40	25—45	20—35	40—50
Narva . . .	42—48	40—50	30—35	45—50
Haapsalu . . .	35—38	—	25—26	38—40
Kuressaare . . .	35—45	20—25	15—20	—

Võrdluseks ja informatsiooniks meie turgudel maksetavatele lihahindadele toome hinnad Rootsi, Soome ja Läti turgudel aprilli lõpul. Teatavasti meilt eksporditakse Rootsi ja Soome veise- ja lambaliha. Neil välis-turgudel hinnad on arvestatud eesti kroonides päevakursiga.

Lihahinnad Soomes — Helsingis. Veiseliha 44—68 snt, vasikaliha 58—62 snt, lambaliha 56—96 snt ja sealiha 48—66 snt kilo.

Rootsis — suurematel turgudel maksus veiseliha 56—94 snt, vasikaliha 56—1.32 snt, lambaliha, nuumatud ja keskmised, mille hulka võib arvata ka Eestist eksporditud lambaliha, 75—150 snt ja sealiha 54—97 snt kg.

Lätis — Riias maksus veiseliha 30—60 snt, vasikaliha 41—78 snt, lambaliha 58—85 snt ja sealiha 58—68 snt kg.

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Kanamunade turul võis märkida möödunud nädalal nõudmise elavnemist, misjuures aga hinnad püsisid eelmise nädala tasemel. 3. V s. a. noteeriti eksportmunade hind franko kogumispunkt kr. 0.31 kg. Ühes riikliku juurdemaksuga maksavad eksportõrid kanakasvatajatele vähemalt kr. 0,45 kg, mis vastab:

50 gr munadel	22,5 snt	kümme	ehk	4,5 snt	paar
55 " " "	24,5 " "	" "	" "	4,9 " "	" "
60 " " "	27,0 " "	" "	" "	5,4 " "	" "

Kuna eksportmaades on käsil kanamunade konservimine, on väljavedu üldiselt väiksem kui see vastava toodangu tõttu oleks võinud olla. Meil aga kanamunade konservimist

seni ei ole veel alatud ega loodetavasti ei tulegi seda kuigi suurel määral, kuna kindlustatud kanamunahinna tõttu on sesoonsed munahindade vahed vähenenud.

Kanamunade eksport näitas meil käesoleval aastal tunduvalt elavnemist. Nii veeti käesoleval aastal 1. maini mune välja 3 162 960 tk, eelmise aasta sama aja 1 233 360 tk vastu. Seega kanamunade väljavedu näitab suurenemist 156% võrra.

Siseturul maksusid kanamunad möödunud nädalal snt paar: Tallinnas 6—8 snt, Tartus 6,5—8 snt, Valgas 6—8 snt, Rakveres 6—7 snt, Viljandis 6—7 snt ja Narvas 7—8 snt paar.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalal jätkus hindade nõrgenemine. Tunduvalt on rukis odavnemine Winnipegi ja Chicago noteeringuil, kuna nisuhinna silmatorkavam tagasimineks esines Chicago börsil. Tähtsamate teraviljabörside möödunud nädala noteeringud olid kr kv järgmised (sulgudes eelmise nädala hinnad):

rukis Chicago	8.50 (8.78),	Winnipeg	7.39 (7.81),	Hamburg (La Plata)	7.71 (7.84);
nisu Chicago	13.44 (13.85),	Winnipeg	12.10 (12.27),	Hamburg (Manitoba I)	14.21 (14.28),
Liverpool	10.59 (10.83);	mais Chicago	13.11 (13.17)		

Euroopa riikides püsib endiselt nõudmine Kanada ja Argentiina nisule, kuna väljaspool Euroopat on parem minek Austraalia nisul. Endiste hindade korral oleks olnud praegune nõudmine idamais Austraalia nisule tunduvalt suurem, kuid aprillis alanud hindade tõus maailmaturgudel on mõjunud müüjatele raskendavalt. Kui osutuvad õigeaks Hiinast saabuvad andmed sealse loodetava nisusaagi halvenemisest ilmastiku mõjul, siis võib loota ka tuleval aastal, et Hiina esineb, kui välisnisu tarvitaja riik Austraalia nisu ostjana, mis üldist maailma nisuturu olukorda aitab muuta veelgi lahedamaks.

Maailma nisuturu olukorda näitab tagavarade liikumine, mis oli möödunud viiel aastal järgmine (andmed on milj. bušelites):

	1935	1934	1932	1931
I. IV	435	538	596	600

Toodud 1. aprilli nähtavaist tagavaradest on P.-Am. 321 milj. kv. Seega on praegune maailma nisutagavara kõige madalam alates 1930. a. ja teeb 84% möödunud aasta samast ajast, kuna Ameerika tagavarad on kõige madalamad 1928. a. 1. aprillist peale.

Rukki kaubandus käesoleva aasta esimese nelja kuu jooksul on suurenenud 1/3 võrra võrreldes möödunud aasta sama ajavahemikuga. Ekspordi suurenemine on siin-dinud Poola ja Argentiina arvel, kuna tagasimineks on Vene ja Doonau riikide väljaveo.

Rukki oraste seisukorra andmed on rahuldavad Venes ja isegi head saaki enustavad Doonau riikides. Poolas on orased küll vähe kannatanud külma mõjul, kuid on siiski rahuldavad ja ühtlased Lääne-Euroopa hinnangutega.

Maisiturul valitseb praegu vaikus, mille põhjustab Argentiina maisi väljaveo ülekaal, milline tõuseb viimaste P.-Am. hinnangute järgi 10,2 milj. tonnile ja mille tõttu importõrid on edaspidise hinnakujunemise ootusel ladude täiendamise lükanud edasi.

Väikemüügihinnad turgudel (kr. 10 kg).

	Vil-jandi	Tartu	Rak-vere	Haap-salu	Valga	Kures-saare
rukis	1.20	1.15	1.20	1.10	1.10	1.00
nisu	1.40	1.40	1.35	1.30	1.40	1.20
oder	1.00	0.90	0.90	0.90	1.00	0.85
kaer	0.90	0.75	0.80	0.85	0.75	0.80
rukkijahu . . .	1.30	1.25	1.45	1.20	1.25	1.20
sepikejahu . . .	2.00	2.00	2.00	1.80	1.80	1.60

KARTULITURG — POTATO MARKET.

Tänavu kevadisel hooajal on juba Soome saadetud ligi 4 000 kv. kartuleid, sellest on läinud 2 300 kv. Kunda ja Mahu sadamate kaudu, kuna ülejäänud veeti Soome Narva kaudu.

Rootsi saadeti läinud nädalal 2 100 kv., millest 1 250 kv. läks Tallinnast ja ülejäänud purjekatega Paldiskist.

Praegu on randades väga elav nõudmine kartuli järele, kuid sellele vaatamata hinnad püsivad pea endisel tasemel.

Piiritusvabrikud on juba lõpetanud pea kõik oma tegevuse. Tänkliisvabrikud töötavad seni kui jätkub tooresmaterjali.

Kartulihindade noteerimise komisjoni koosolekul 6. mail s. a. noteeriti järgmised hinnad:

1. Söögikartul: Virumaal raudteejaamades kr. 2,10—2,20 kv. Viru- ja Lääne randades kr. 2,00—2,25 kv.

2. Seemnekartul: Majestic, Deodara kr. 2,50—3,00 kv. Varajane kollane kr. 2,50—3,50 kv. Kalev, Kungla kr. 3,00—3,50 kv.

3. Tööstuskartul: tärkliisvabrikutes kr. 1,90—2,00 kr.

Tendents kindel.

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturul muutub värske aedviljaga kauplemine kord-korralt elavamaks. Tulevad juurde uued artiklid, mis uudisena püsivad heas hinnas. Eriti võib mainida siin tomatite kõrget hinda. Möödunud nädalal turuleilmudes maksti tomatide kg-st kr. 7,50—8.— ja käesoleva nädala alul kr. 6,50—7.— väiksel viisil müües. Suurel viisil ostes maksti tomatite kg-st kr. 5—6. Värske kurgi hind langes. Neid müüdi juba 20 snt tk (väiksemad). Ilusamatest ja suurematest kurkidest maksti vaevalt veel 80 snt üksikmüügil. Suurmüügihinnad ei tõusnud neil üle 50—60 snt tk. Hinnas kerkis vähe vaid salat ja redis, milliseid artikleid ilmus turule võrdlemisi tagasihoidlikkudes kogustes käesoleva nädala alul. Rediste kimbust nõuti

8—10 sent ja salati kg-st 50 snt üksikmüügil. Vähe tõusis ka möödunud aastast ületalve hoitud suuremate sibulate hind, mille tagavarad lõpukorral. Neist maksti 11—12 snt kg. Sellerist nõuti kuni 20 snt kg, tillist 1 kr kg, mädarõigast 1—1,5 kr kg, kütislaugust 50—80 snt kg ja värskest sibulast 1—2 snt tk.

Kuna istutamishooaeg aedades juba on alanud, siis nõuti võrdlemisi palju ka lillejuuri. Neist maksti keskmiselt 10—20 snt tk, üksikutest haruldustest ka 1 kr tükk. Siguritest maksti 18—19 snt kg. Nende hind näitab väikest tõusutendentsi. Öunte hind püsis endisel tasemel (kr 1—1,20 kg), olgu et nende tagavarad olid üsna väikesed.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

AUSTRIA VÄLISVÕLAKOORMIS. —

Kohe peale majandusolude stabiliseerumist Kesk-Euroopas Austria pangad asusid intensiivsemasse ärilisse ühendusse välismaaga. Tegevuse kasvule aitas kaasa tunduvalt sõjaeelsest säilinud hea vahekorral välisriikide rahaasutistega, eriti U.S.A.-ga, kus tol ajal investeerimist otsivat vaba raha oli külluses, milline asjaolu sundis Ameerika panku otsima võimalusi raha paigutamiseks välismaal, eriti Kesk-Euroopas. Laenud

AUSTRIA'S FOREIGN INDEBTEDNESS.

tehti tavaliselt lühiajalistena, kas rahas või aktseptides, tähtajaga 1—3 kuuni.

Samasse pealesõjasesse ajajärku langeb ka suur osa ühiskondade ja suuremate tööstusettevõtete poolt U.S.A.-st tehtud laenusid. Laenude tegemisel toimusid laenajad iseseisvalt, kuna valitsusel ja ka emissioonpangal puudus alus vahelesegamiseks. Ka ei oleks olnud mõlemal (valitsusel ja emissioonpangal) laenajaile midagi heita ette pikajärgeliste

laenude suhtes seni, kuni nende abil püüti elustada Austria tööstust ja kaubandust. Lühiajaliste laenude suhtes seevastu kuulud korduvalt hoiatavaid hääli emissioonpanga poolt, kuna need laenu sisaldasid ohtu nii riigi rahanduse arengule kui ka tööstusele enesele. See oht andis ennast tunda täiel määral kontsentratsiooni algusega, mis leidis aset Austria panganduses kriisiaastail. Kredit-Anstalt'i krahhile mais 1931. a. järgnes massiline lühiajaliste krediitide sissenõudmine välismaiste pankade poolt. Seda

nõudmist ei suutnud rahuldada Austria rahaasutised oma tagavaradest ning olid sunnitud pöörama emissioonpanga poole abi saamiseks. Emissioonpank, vaatamata hoiatustele, avas oma valuutatagavarad võlausaldajate nõudmistele rahuldamiseks. Poole aasta jooksul, kuni valuutakitsenduste sisseadmiseni, tasuti sel teel suur osa lühiajalisi välismaa laenusid.

Järgnevais tabeleis toodud arvuline materjal haarab vaid välisvaluutas tasumisele kuuluvaid rahavõlgasid. Arvestatud ei ole seega kaubavahetusest tekkinud võlgasid, ka mitte põllumajanduse ja eraisikute kohustusi välismaa suhtes, kuna viimase kahe võlaligi kohta puuduvad täpsed andmed. Ka moodustab viimase kahe liigi võlakoormis vaid tähtsuseta osa üldisest võlakoormisest.

Suurima osa välisvõlgadest moodustasid obligatsioonivõlad, kuna osasuurelt väiksemaiks osutusid pikaajalised laenud. Obligatsioonivõlgade kogusumma ulatus 1933. a. lõpul 2452,3 milj. šillingile 2574,6 milj. šillingi vastu 1932. a. Pikaajalised võlad seevastu võrdusid 1933. a. 369,1 milj. š (389,0 milj. š 1932. a.). Eriti suurt kahanemist 1933. a. võrreldes 1932. aastaga näitasid lühiajalised laenud. Nende kogusumma 1933. a. lõpul oli vaid 378,9 milj. š kuna see 1932. a. võrdus 1287,4 milj. š. Kogu välisvõlg kahanes 4251,0 milj. šillingilt 1932. a. 3191,3 milj. šillingile 1933. a. lõpul.

Välisvõlg riikide järgi.

Foreign Indebtedness by Countries.

Austria välislaenu ¹⁾ . Austria's Foreign Loans ¹⁾ .				
Võlgnikkude rühmad Groups of Debtors.	Seis 1932. a. lõpul	Vähemine valuuta languse tagajärjel	Muud muutused võlaseisus.	Seis 1933. a. lõpul
A. Obligatsiooni laenuid				
— Bonded Loans				
Liit	1 663,0	-170,3	+262,8 ²⁾	1 755,5 ³⁾
Maad ja ühiskonnad	596,1	-149,9	- 8,1	438,1
Rahaasutised	53,6	—	+ 2,0	55,6
Tööstus ja muud . . .	261,9	- 52,4	- 6,4	203,1
Kokku A	2 574,6	-372,6	+250,3	2 452,3³⁾
B. Pikaajalised ja keskmise kestusega krediitid: — Long and Medium Term Credits:				
Liit	37,0 ^{a)}	- 4,1 ^{b)}	- 1,0	32,5 ^{c)}
Maad ja ühisk.	15,2	- 2,3	+ 1,2 ^{a)}	14,1
Rahaasutised	24,7	-22,0	-36,8	185,9
Tööstus ja muud	91,5	- 2,9	+39,0 ^{b)}	127,6
Kokku B	389,0	-31,3	+ 2,4	360,1
C. Lühiajalised krediitid:				
— Short Term Credits:				
Liit	128,0	—	-128,0	—
Rahaasutised	1 012,0	-159,4	-630,8	221,8
Tööstus ja muud	147,4	- 4,7	+ 14,4 ^{c)}	157,1
Kokku C	1 287,4	-164,1	-744,4	378,9
Kokku A — C	4 251,0^{a)}	-568,0^{b)}	-491,7^{c)}	3 191,3^{c)}

	Liit	Maad ja ühiskonnad	Tööstus	Täiend võlg- nikrühmad	Kokku
U.S.A.	228,3	259,6	69,1	52,6	604,6
Inglise	480,9	4,2	71,3	48,0	604,4
Šveits	106,2	89,2	167,8	193,7	556,9
Prantsuse	289,7	88,3	1,2	13,4	392,6
Itaalia	175,8	—	49,5	26,2	251,5
Saksa	128,4	—	16,4	28,8	173,6
Tšehhoslovakkia . . .	119,9	—	16,8	32,6	169,3
Hollandi	22,5	4,8	22,0	40,0	89,3
Muud	241,3	6,1	2,6	99,1	349,1
Kokku	1 788,0¹⁾	452,3	416,7	534,4	3 191,3¹⁾

¹⁾ Arvud on toodud šillingites, misjuures välisvõlad arvati ümber kuldšillingitesse (valuuta keskm. kursi alusel) ning kuldšillingid arvati ümber omakorda jooksvatesse šillingitesse kullaklauslis määratud suhte alusel 100 kuldšillingit = 128 jooksvat šillingit.

²⁾ Peale selle 221,7 milj. š liiduvõlga kokkuleppel Kredit-Anstalt'i välismaiste võlausaldajatega.

³⁾ Peale selle rahvusvahelisi abiandmiskrediidid, a) 496,0 milj. š, b) -108,5 milj. š, c) 387,5 milj. š.

⁴⁾ Sellest a) 2,6 milj. š, b) 41,5 milj. š, c) 19,8 milj. š 1933. a. jooksul saadud uusi krediidid.

¹⁾ Peale selle liiduvõlga kokkuleppel Kredit-Anstalt'i võlausaldajatega 221,7 milj. šill. ja abiandmiskrediidid 387,5 milj. šill.

Tähtsamaks võlgnikrühmaks oli Austria liiduvalitsus, võlgnedes välismaile 1933. a. lõpul 1788,0 milj. šillingit. Järgmiseks suuremaks võlgnikrühmaks olid rahaasutised, millede väliskohustused 1933. a. ulatusid 463,3 milj. š, kuna veel aasta varem, s. o. 1932. a. lõpul Austria pangad võlgnesid välismaile 1310,3 milj. š.

Teistest võlgnikrühmadest tuleks mainida ühiskondi ning tööstus- ja kaubandusettevõtteid. Esimesed võlgnesid välismaile 1933. a. 340,9 milj. š, viimased — 416,7 milj. š. Muude võlgnikrühmade (maad, liiklemisettevõtted, kloostrid ja sihtasutised) kohustused olid tunduvalt väiksemad.

TÖÖTAOLU SAKSAS. — UNEMPLOYMENT IN GERMANY.

Novembris, detsembris ja jaanuaris töötaolu Saksas tõusis, nagu tavaliselt neil kuul eelmisel aastal. Tõus oli 706 000 töötut nii, et jaan. 1935 lõpuks oli Saksas registreeritud 3 milj. töötut.

Töötaolu suurenes kõige enam lihtehitus-, põllu- ja metsamajandus-, kaevandus- ja transporttöölise arvel.

Möödunud aastaga võrreldes töötaolu on vähenenud 800.000 isiku võrra. Töötaolu sesoonne tõus 1933—34. a. talvel oli väiksem kui sel talvel, peamiselt sellepärast, et võit-

lus töötaolu vastu oli eelmistel aastatel suurem.

Teise töötaolu vastu võitlemise seadusega 21. sept. m. a. määrati põhimõtted, mille alusel pidi koostatama projekt 31. märtsiks k. a. ehituste remontimiseks ja püstitamiseks, millele mõeldakse kulutada 500 milj. RM. Ka hädaabitööde projektid olid nõutud.

Septembri lõpust 1933 veebruarini 1934 oli hädaabitöölise arv üle 270 000. Kogu aasta jooksul on see arv tunduvalt kõikunud. 1935. a. jaan. lõpul oli hädaabitöölise arv 16 000 võrra suurem kui sept. 1934.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return.

AKTIIVA

30. aprillil 1935. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	23 808 823,02	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	586 252,43
välisraha	6 125 904,85	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	3 418 587,46	a) pangatšhed liikvel	38 576 026,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	5 944 281,24	valitause	9 920 467,44
põllumajandusl.	825 141,23	pankade	8 407 844,86
metsatööstusl.	11 735,55	teised	2 107 637,82
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	5 198 774,89
valitausele	2 300 000,—		
teistele*)	4 520 294,81		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	2 298 820,72		
6. Muud aktiivid — <i>Other Assets</i>	16 493 425,36		
	<u>69 747 003,24</u>		<u>69 747 003,24</u>

Kattevara vahetuskord jooksvate kohustustega: } 57,50%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 914 287,97
Includes Etc. 1 914 287,97 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LÄTI. Läti linamonopol 15 aasta kestel. — 15. Years of Flax Monopoly in Latvia.

Läti ajutise valitsuse määrus linamonopoli sisseseadmise kohta anti juba 27. III 1919. Linamonopol oli alul mõeldud möödamineva nähtusena, mida kavatseti kaotada aast-aastast.

Ajajooksul selgus siiski, et linamonopol on sel määral kasvanud kokku Läti rahvamajandusega, et on raske seda lahutada viimasest ilma, et see ei puudutaks laiade põllupidajate — tootjate ringkondade huvisid, millede kaitsjaks monopol nüüd on muutunud pärast seda, kui valitsus on hakanud linaasjandust toetama riiklikkude juuremaksudega.

Linamonopoli esimestel aastatel riik vaatas sellele monopolile kui riigikassa sissetulekute ja välisvaluuta peamisele allikale. Seepärast linaharjad said oma linade eest ka madalaid hindu. Hilisemal aastal kõrgendati mitmel korral lina sisseostu hindu, nii et need tõusid eksporthindade piirideni. Alates 1927. a. võeti omaks põhimõte, et linamonopoli ülesandeks ei ole enam muretseda riigikassale sissetulekuid, vaid hoolitseda linakultuuri tõstmise eest, kindlustades seejuures põllupidajale võimalikult kõrget hinda toodetud linade eest. Selle tulemuseks oli, et riigi eelarves nähti linamonopoli teenistust ainult sinna mahutatud kapitali protsentide ulatuses, kuid ülejäänud teenistus, kooskõlas 1928. a. 28. jaanuari seadusega kavatseti maksta linatootjatele tagasi erilise juurdemaksu näol.

Lähenev maailma majanduskriis andis raske hoobi ka Läti linaasjanduse seisukorrale. Linahinnad alates 1929. a. hakkasid langema. Valitsus alandas mitmel korral linahindu, kuid siiski linamonopol oli sunnitud kandma kaotusi.

Linaasjanduse seisukorda halvendas veel see asjaolu, et valitsus hakkas toetama juurdemaksudega muid põllumajanduse harusid, mispärast paljud linatootjad läksid üle teistele põllumajanduse aladele. Ühenduses sellega hakkas lina külvipind kiiresti vähenema. Alates 1933. a. hakkasid valit-

suse vaated muutuma ka linaasjandusele heatahtlikus suunas, sest üksinda linaeksport ei kannata kusagil tollide ja kontingentide all, mispärast seda tuleb lugeda kindlaimaks välisvaluuta allikaks. Kui linahinnad 1933. ja 1934. a. jälle tõusid ja linaasjanduse tulukus võrreldes teiste võistlevate harudega muutus võrdseks, ka lina külvipinna ulatus hakkas jälle tõusma kõige madalalt astmelt, kuhu ta oli langenud 1932. a.

Et otsustada, milliseid arenemiseid on käinud Läti linaasjandus monopoli olemasolu ajal, võrdleme lina külvipinda ja toodangut.

	ha	Saak tn.
1909—13	69 600	30 200
1920	30 500	9 500
1921	34 100	13 900
1922	37 700	17 000
1923	56 500	19 200
1924	60 500	26 200
1925	78 100	30 000
1926	63 100	25 300
1927	63 200	18 600
1928	68 700	14 600
1929	55 800	21 500
1930	51 200	19 500
1931	42 000	16 400
1932	31 700	9 500
1933	41 500	12 400
1934	50 000	18 500

Nagu sellest järeldub, on Läti linaasjandus uuesti virgumas.

Linamonopol asub rahaministeeriumi all ja linamonopoli osakond kuulub riigi majandusdepartemangu. Monopoli administratiivtööd, arvestamist linade sisseostul ja müügil teostab osakond, mille juures asub samuti ka riigi linavabrik ja linatöötlemise osakond. Linakultuuri edendamise küsimused alluvad alates 1933. a. maist põllutöministeeriumile. Lina vastuvõtu, sortimise ja alalhoidmise tehnilisi töid ja kiude ettevalmistamist ekspordiks täidetakse riigi linade kesklaos.

Linakogumist tootjailt riik teostab linade vastuvõtupunktide kaudu, mis antud kontsessioonidena organisatsioonidele, eraseltsidele ja -isikutele. Kontsessioonärid töötavad vahetalitajatena linade sisseostul omal riisikol

ja vastutusel, saades riigilt tasu komisjoni näol. Monopoli olemasolu ajal linade vastuvõtupunktide arv jagunes järgmiselt:

Eelarve aastad	punkti	Eelarve aastad	punkti
1919/20	51	1927/28	221
1920/21	148	1928/29	203
1921/22	183	1929/30	198
1922/23	196	1930/31	189
1923/24	216	1931/32	151
1924/25	270	1932/33	129
1925/26	256	1933/34	133
1926/27	248		

Ajal 1925—30 Lätis püüti arendada lina töötlemisvabrikute tegevust. Kuid siiski linatöötlemise eratööstus Lätis ei ole suutnud kõveneda ja viimastel aastatel kannatas täielikku ebaedu. Selle põhjuseks olid mitmesugused asjaolud: tegevuskapitali puudumine, ebasoodus turukonjunktuur, ebaõiged töötlemise meetodid, tehnilised puudused jne. Seepärast vabrikute monopolile antud kiu kogus on väike ja moodustab umbes 1% üldlääbikäigust. Riiklikus Puukuli linatöötlemise vabrikus tehtud katsed on siiski näidanud, et linavabrikud Lätis oludes võivad töötada eduga, kui neile ainult kindlustatud on küllaldane tooraine — kiu kogus. Vabrik võiks anda tulu juba 1000 tonni kiu töötlemisel. Seejuures saaks palju väärtuslikkuma kiu kui kodustes tingimustes ning võiks suurendada samuti linatootjate sissetulekuid. On raske ainult võidelda põllupidajate konservatiivse loomuga ja harjutada neid uute kultuuridega, kuid ka ses sünnas on viimastel aastatel saavutatud edu lakkamatu propaganda teel.

Eelarve aastad	kuld £	Eelarve aastad	kuld £
1919/20	84,18,—	1927/28	84,12,—
1920/21	98,—,—	1928/29	61,06,—
1921/22	47,07,—	1929/30	46,15,—
1922/23	49,07,—	1930/31	40,06,—
1923/24	54,03,—	1931/32	27,01,—
1924/25	77,16,—	1932/33	30,13,—
1925/26	52,10,—	1933/34	42,15,—
1926/27	50,17,—	1934/35 (4 k-d)	41,19,—

Linad ostetakse üles kindlate rahaministeeriumi poolt määratud ja Valitsuse Teatajas väljakuulutatud hindade järgi, kusjuures veel mõnda aastat makseti juurde, eriliste Saemia poolt vastuvõetud seaduste alusel. Läti lina kuulub veel leotatud linade liiki ja töötlemisviisi järgi jagunevad rohelisepäiseks ehk Hoffi ja valgepäiseks ehk

„kroonu“ linadeks. Viimased olenevalt kiu omadustest jaotatult liigitades pehmekiuliseks või Liivimaa „S“ ja kõvakiuliseks või Liivimaa „L“ linaks. Eksportkaubanduses, samuti varem esinesid kolm Läti lina rajooni — Liivimaa „S“ (Schwanenburg), Liivimaa „L“ (Liivoonia) ja Hoff (Hoffi) linad. Liivimaa „S“ lina tuli peamiselt Läti põhja-ida rajoonist Aluksnest Gulbeni, Balvi, Vilaki ja Jaunlatgali poole kuni Nõuk. Liidu ja Eesti piirideni. Viimastel aastatel siiski tõelise pehmekiulise lina kogus on seal väga vähenenud, sest osalt selle Liivimaa osa põllupidajad on läinud üle teistele aladele, peamiselt karjakasvatusele, osalt on see rajoon kannatanud ikalduste tagajärjel, mispärast enam ei olnud mõtet liigitada omaette Liivimaa „S“ lina, sest eksportriidel on tarvis anda regulaarselt ühtlase kiukvaliteediga lina suuremates kogustes, sest muidu ei ole võimalik võita ostjaid.

Hoffi lina annab Liivimaa lääne osa, mida piirab joon Riias Smilteni ja Hopa peale. Liivimaa „L“ lina tuleb ülejäänud Lätist, s. o. tegelikult Latgallias.

Eksport jaguneb järgmiselt (tonnides):

Eelarve-aasta	Belgia ja Prantsuse	Inglise	Saksa	Teised riigid	Kokku
1919/20/21	2 484	6 735	—	939	10 158
1922/23	10 153	2 743	1 771	259	14 926
1923/23	10 153	2 743	1 771	259	14 926
1923/24	11 571	6 590	1 155	1 036	20 352
1924/25	8 847	6 618	2 302	1 396	19 603
1925/26	12 525	7 096	652	10	20 223
1926/27	12 675	10 481	8 368	70	26 599
1927/28	9 603	4 531	899	90	15 123
1928/29	3 083	1 436	65	54	4 638
1929/30	7 661	8 365	690	295	17 011
1930/31	2 538	1 659	15	51	4 263
1931/32	4 444	6 967	667	221	12 299
1932/33	2 219	2 849	734	161	5 963
1933/34	285	3 276	1 128	358	5 047
1934/35 (4 k-d)	120	484	874	467	1 945
Kokku 15 aasta jooksul eksp.	91 264	71 114	17 284	5 527	185 189
%	49	39	9	3	100

Varem Läti lina peamiselt ostjad olid Belgia suured linaketramisvabrikud, kes eksportisid linast lõnga teistesse riikidesse. Nüüd igal pool lõnga sissevedu on väga piiratud tollidega ja mitmesuguste muude takistustega, seepärast ka Belgia linatööstus kannatab kriisi all ja on kaotanud kui Läti ostja oma tähtsuse. Nüüd Läti lina leiab pa-

remaid ostjaid Inglises ja kõige viimasel ajal ka Saksas ja Tšehhoslovakkias, kus linatööstus on väga elav.

Varem linamonopol müüs linu peamiselt vahetalitajate kaudu, milledest paljud olid jõulised ettevõtted, töötades väga suurte kapitalidega. Majanduskriis sundis likvideerima paljusid firmasid. Kõikuvate ja langevate hindade perioodidel erafirmad ei tahtnud healmeelile endale võtta riisikot ühenduses Läti lina paigutamise ja välismaale, mis pärast mitu korda monopolil tuli võidelda suurte raskustega linamüügil. Et hõlpustada monopolil lina müüki, rahaministeerium, alates 1930. a. asutas monopolil agentuure peamistes välismaa linatööstuse keskustes, astudes tihedasse ühendusse välismaa linaketramisvabrikutega, kes on tõelisiks lina ostjaks ja tarvitajaks.

Nagu juba nimetatud, riigi linamonopol alul pidas silmas ainult fiskaal-eesmärke. Seepärast ka riigi tulu sellest oli suur. Hiljem see küll protsendiliselt vähenes, kuid läbikäigu suurenedes tõi riigikassale suuri summasid. Riigi sissetulekud esimesel monopolil kümnel aastal olid järgmised:

	Latti
1919/20 eelarveaastal	3 458 982.—
1920/21 "	3 417 168.—
1921/22 "	7 874 339.—
1922/23 "	10 498 585.—
1923/24 "	6 121 248.—
1924/25 "	10 155 581.—

	Latti
1925/26 eelarveaastal	4 012 025.—
1926/27 "	1 657 469.—
1927/28 "	7 832 654.—
1928/29 "	505 970.—
Kokku tulu	53 533 966.—

1929. a. muutub pilt järsku. Linahinnad hakkavad kiiresti langema. Valitsus täiesti põhjendatult ei saanud jätta saatuse hooleks linatootjaid, kes seni nii palju olid ohverdanud riigi heaks. Et mitte hävitada linatoodangut ja et mitte kaotada riigil tulevikus tulu- ja valuutaallikat, valitsus oli sunnitud tulema appi linatootjaile juuremaksude näol. Seepärast siis ka monopol alates 1929. a. tulu asemel näitas ainult kahju.

Eelarveaasta	Latti
1929/30	5 424 156.—
1930/31	6 101 872.—
1931/32	1 635 017.—
1932/33	768 682.—
1933/34	913 000.—
1934/35 ettenähtud juuremaksud 1933. saagiaasta linadele	4 031 000.—
Kokku 6 eelarveaastal	18 873 727.—

Kahjud on osalt kaetud linamonopoli tegevuskapitalist, osalt riigi eelarvesse võetud summadega. Peale selle on 1927/28. majandusaasta linamonopoli erilise kasust linatootjaile, kooskõlas 1928. a. 28. jaanuari seadusega, makstud välja Ls. 3 100 000.—

Monopoli eksploatatsioon maksus 15 aasta jooksul Ls 25 924 076.—

INGLISE.

Suhkrutööstuse toetamise küsimus Inglises.

The Sugar Subsidy Question in England.

Kuna juba mõnda aega on sageli avaldatud mõtteid selle kohta, et majanduspoliitilisest seisukohast on mõtetu toetada tööstusharusid, mis kunagi ei saa muutuda tasuvaks, siis anti mõne aja eest vastava komisjoni kätte selgitamiseks suhkrutööstuse toetamise küsimus. See tööstus on nimelt subsideeritud tööstuste seas Inglises kõige vähem elujõuline. Komisjoni uurimistulemused avaldati hiljuti aruandes.

Esiteks märgitakse aruandes, et naerisuhkru madalamaks tootmishinnaks on praegu £ 12—£ 14 tonnist ja pilliroosuhkru madalamaks hinnaks £ 5—£ 7 tonnist, kusjuures

viimast suhkrusorti võidakse toota väga suurtes kogustes kaugelt alla naerisuhkru hinna.

Suhkrutööstuse toetamise tõttu on Inglises 1924/25. a. suhkrunaeri põllupind tõusnud 22 637 aakrilt 404 000 aakrile 1934/35. a. Ja suhkru toodang on samal ajal tõusnud 24 000 tn-la 602 000 tn-le. Viimastel aastatel on oma maa toodanguga kaetud umbes ¼ kodumaa tarvitusest.

Viimase 10 aasta kestel maksis suhkrutööstus maksumaksjale £ 30 112 077 toetusena ja £ 10 180 000 vähenenud tollitulude kaudu. Tööstuse kogu tulu müükidest ja toetustest oli nimetatud aja kestel

£ 66 940 361. Ja riigi toetus tegi müüdid suhkru hinnast 150%. Naerite eest on tööstus maksanud kokku kogu aja kestel £ 40 321 025 — seega ümmarguselt selle summa, mis saadi riigikassalt toetusteks.

Kuigi vabrikud omalt poolt sisse makstud kapitalilt teenisid hästi ja komisjon jõudis otsusele, et kokkuhoidu võiks saavutada nii naeri tootmise kui ka vabrikute kuludes, otsustati siiski, et võimata on leida õigustust suurte toetussummade andmiseks tööstusele, millel pole mingeid väljavaateid muutuda iseseisvaks. Komisjon leidis, et ka põllumajanduse toetamise seisukohast nimetatud summade andmine pole õigustatud, kuna seda raha võiks kasutada teistel põllumajanduse aladel, mis riigi toitainetega varustamise mõttes sõja korral mängivad kaaluvat osa, palju paremate tagajärgedega.

Kuna komisjon leidis, et toetussummade andmisest loobumine tööstuse hävitaks, siis soovitati naeri kasvatajatele anda toetust edasi esimesel aastal £ 3, teisel £ 2 ning kolmandal ja ühtlasi ka viimasel aastal £ 1 naeri aakri kohta. Mis aga puutub suhkru vabrikutesse, siis võttes arvesse saadud tulusid ja asjaolu, et osa sisse makstud kapitalist on kindlustatud riigikassa poolt, otsustati, et viimastele pole vaja anda mingit kompensatsiooni.

Muuseas märgiti ära, et suhkrutööstuse toetamise pärast Briti kaubalaevastik on kaotanud vedude vähenemise arvel £ 500 000. Nagu ajalehe arvestustest näha, on iga põlütöölise kohta — kes sai palka alla £ 2 nädalas — maksumaksja suhkrutööstusele maksnud £ 3 nädalas. Suhkrutööstus andis otseselt tööd 50 000 töölisele.

SVEITS.

Eesti-Šveitsi kaubavahetus 1935. a. I veerandil.

Esto-Swiss Trade for I Quarter of 1935.

Eesti kaupade väljavedu Šveitsi tõusis k. a. I veerandil 517 kvintaalile 105 794 šv. fr. väärtuses ja Šveitsi väljavedu Eestisse 284 kv 224 819 šv. fr. väärtuses (l. a. vastavad väärtusarvud olid ümmarg. 69 000 ja 83 000 šv. franki).

Üksikasjaliselt kujunes meie väljavedu Šveitsi järgmiselt (peakaubad):

	Väljavedu	
	Kv.	Šv. fr.
Magedaveekalad, värsked või külmutatud	188,39	16 973.—
Kalad konservitud	1,18	223.—
Mööblid ja mööbliosad, siledad, töötlemata, arvatud välja vineerplaadid	54,47	9 783.—
Ühevärvil. trüki-, kirja- ja joonistus-paber	27,95	650.—
Raamatud, trükitud, postmargid	6,81	1 250.—
Puuvillariie, toores	89,42	81 865.—
Sellest jaanuaris	89,95	76 645.—
veebruaries	0,98	1 050.—
märtsis	4,49	4 170.—
Potsepassavi, savi, jne. ainult veebruaris	148,50	750.—

Märkida tuleb, et Šveitsi väliskaubanduse statistika märtsi kohta ei sisalda veel

Eestis selle kuu kohta registreeritud munade väljavedu Šveitsi. Kuna munad saadeti välja töönlõiselt märtsi lõpul, esinevad nad arvatavasti Šveitsi andmeis aprilli kohta.

Eesti sissevedu Šveitsist kujunes Šveitsi andmete järgi järgmiseks pea-kaubartühmade järgi:

	Eesti sissevedu Šveitsist:	
	Kv.	Šv. fr.
Glarise rohujuust	1,50	270.—
Toornahad	21,95	8 333.—
Puuvillakangad trükitud	94,81	121 985.—
fassoneeritud (piqués, damaast jne.)	0,23	612.—
Retvad	0,84	2 267.—
Siidkaubad: siidkotirille	0,06	1 982.—
Kuullaagrüd	2,63	1 180.—
Alumiinium, puhas, töötlemata	38,59	7 717.—
" " stantsitud	53,16	10 644.—
Taskukellad ja nende osad	—	11 838.—
Vee- ja tuulemootorid, pumbad	6,90	2 320.—
Elektri-instrumentid ja -aparaadid	3,94	2 106.—
Keem. ja farmatseut. preparaadid ja kosmeetika kaubad	39,40	43 953.—

ROOTSI.

Kalahinnad Stokholmis. — *Fish Prices in Stockholm.*

Hind Rootsi kr per kg.	10. apr. 17. apr. 25. apr. 1. mail			
	10. apr.	17. apr.	25. apr.	1. mail
Ahvenad	1 —1.10	0.90	0.70	0.50
Angerjad	2.50—3.75	2.50	2.50	2.50
Haugid	1 —1.90	0.90	1	0.70
Forellid	2	—	—	—
Kohad	1.25—1.50	1.60	0.90	0.50
Lõhed	3.75	4	3.25	4
Latikad	0.75—1	0.70	—	0.60